

Η ΑΠΕΡΓΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗΣ: ΔΕΚΑ ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ ΠΟΥ ΘΑ ΗΘΕΛΕΣ ΝΑ ΚΑΝΕΙΣ

Του Δημήτρη Καραδήμα

Οι Καθηγητές της Φιλοσοφικής Σχολής του Εθνικού και Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθηνών προχώρησαν σε τριήμερη προειδοποιητική απεργία στις 23, 24 και 25 Ιανουαρίου 2018. Τα αιτήματα είναι μισθολογικά και, όπως μπορεί κανείς να διαβάσει στο Δελτίο Τύπου, ζητείται από την Κυβέρνηση:

- Να προχωρήσει αμέσως στη ρύθμιση του θέματος που εκκρεμεί εδώ και τρία χρόνια: την εφαρμογή των αποφάσεων του Συμβουλίου της Επικρατείας για επαναφορά των μισθών των Πανεπιστημιακών στα επίπεδα του 2012.
- Να αρχίσει η συζήτηση για τη δημιουργία ενός νέου και πραγματικά ειδικού μισθολογίου για τους Πανεπιστημιακούς, που θα ανταποκρίνεται στην προσφορά των Πανεπιστημιακών Δασκάλων στην κοινωνία, καθώς και στις απαιτήσεις του έργου τους.

Εκεί, όμως, που τελειώνει η ανάγνωση του Δελτίου Τύπου αρχίζουν τα ερωτήματα. Αποτελεί είδηση να απεργούν Καθηγητές του Πανεπιστημίου ή είναι κάτι συνηθισμένο; Ποιοι ακριβώς απεργούν και γιατί; Μισθολογικά αιτήματα μέσα σε αυτή την κρίση; Είναι δυνατόν; Απαντήσεις σε αυτά τα ερωτήματα, και όχι μόνο, θα βρει ο αναγνώστης στη συνέχεια.

Πόσο συχνά κατεβαίνουν σε απεργία οι Πανεπιστημιακοί;

Τόσο σπάνια που αν κάποιος δώσει την απάντηση «ποτέ» δεν θα απέχει από την αλήθεια!

Έχουν κηρύξει ποτέ στο παρελθόν απεργία οι Πανεπιστημιακοί με μισθολογικά αιτήματα;

Ποτέ!

Γιατί απεργεί η Φιλοσοφική;

Γιατί η διαρκής μισθολογική υποβάθμιση των Πανεπιστημιακών, σε συνδυασμό με την (επί οκταετία πλέον) υποχρηματοδότηση των Πανεπιστημίων έχει οδηγήσει τα πράγματα στο μη περαιτέρω. Απλά, δεν πάει άλλο!

Αν η κατάσταση είναι τόσο τραγική, γιατί απεργεί μόνο η Φιλοσοφική; Όλοι οι συνάδελφοι, σε όλη την Ελλάδα, είναι απογοητευμένοι και

οργισμένοι με την κατάσταση. Το ότι δεν έχει υπάρξει ακόμα γενικευμένη αντίδραση δεν πρέπει να ερμηνεύεται με λανθασμένο τρόπο. Σε κάθε περίπτωση, όμως, οι Σύλλογοι μελών ΔΕΠ είναι αυτόνομοι και μπορεί καθένας να πάρει τις αποφάσεις του. Εμείς αποφασίσαμε ότι, μετά από υπομονή και αναμονή μιας δεκαετίας, το να συνεχίσουμε να σιωπούμε και απλά να περιμένουμε να αντιληφθούν οι κυβερνήσεις τη σοβαρότητα της κατάστασης μας καθιστά συνένοχους στην καταστροφή που συντελείται. Αποφασίσαμε, λοιπόν, να αντιδράσουμε.

Τι νόημα έχει αυτή η απεργία;

Θέλει να αναδείξει το πρόβλημα. Δηλώνει στην κυβέρνηση ποιο είναι το πρόβλημα και προτείνει τη λύση του. Ταυτόχρονα ενημερώνει την κοινωνία για την οικονομική ασφυξία που έχει επιβληθεί σε Πανεπιστήμια και Πανεπιστημιακούς. Κατά κύριο λόγο η απεργία είναι προειδοποιητική. Αν δεν δρομολογηθούν λύσεις τώρα, είτε τα Πανεπιστήμια θα μαραζώσουν είτε η γενικευμένη σύγκρουση θα γίνει αναπόφευκτη.

Ποιο ακριβώς είναι το πρόβλημα;

Το πρόβλημα είναι οικονομικό και ηθικό, αλλά δεν λείπουν οι νομικές παράμετροι. Είναι οικονομικό, γιατί με το σημερινό επίπεδο αποδοχών τα μέλη ΔΕΠ επιβιώνουν φυσικά, αλλά όχι ακαδημαϊκά. Με άλλα λόγια δεν μπορούν σε καμία περίπτωση να αντεπεξέλθουν στις επιστημονικές και γενικότερα επαγγελματικές τους υποχρεώσεις (συμμετοχή σε συνέδρια, στην Ελλάδα και στο εξωτερικό, συνδρομές σε επιστημονικά περιοδικά, αγορά βιβλίων, συναντήσεις με συναδέλφους από Πανεπιστήμια του εξωτερικού, κλπ). Ότι κοστίζει ακόμα και το ελάχιστο κόβεται. Επίσης, αντιλαμβανόμαστε όλοι ότι τίθεται σε μεγάλο κίνδυνο η ποιότητα του διδακτικού και ερευνητικού έργου, αν η οικονομική αυτή πίεση οδηγήσει μέλη ΔΕΠ στην αναζήτηση πρόσθετης εργασίας για καθαρά βιοποριστικούς λόγους. Όλα αυτά σε συνδυασμό με τις τεράστιες περικοπές που επιβλήθηκαν στο Πανεπιστήμιο ως ίδρυμα επί μία οκταετία πλέον (βλ. προβλήματα έλλειψης προσωπικού, καθαριότητας, θέρμανσης, κλπ) δημιουργεί ένα αίσθημα απογοήτευσης και βιώνεται από όλους μας ως απαξίωση του λειτουργήματός μας εκ μέρους των ασκούντων την εξουσία.

Το πρόβλημα, όμως, είναι και ηθικό. Σεβαστήκαμε και στηρίξαμε την προσπάθεια της χώρας να βγει από την κρίση και δεν ξεχνάμε ότι

εξακολουθούμε να είμαστε σε δύσκολες οικονομικές συνθήκες. Όμως, πρέπει να καταλάβουν και οι κυβερνώντες ότι αυτό δεν μπορεί να γίνεται επ' άπειρον, γιατί το επιχείρημα της δημοσιονομικής στενότητας παύει να είναι πειστικό, όταν μένει μόνο του για μεγάλο διάστημα! Όταν μετά από οκτώ χρόνια κρίσης και περικοπών δημιουργείται ένα καινούργιο μισθολόγιο για τους Πανεπιστημιακούς, οι δυνατότητες της οικονομία της χώρας δεν μπορεί να εμφανίζεται ως το μόνο κριτήριο. Θα είναι ένα από τα κριτήρια, αλλά όχι το μόνο. Τα άλλα δύο βασικά κριτήρια θα πρέπει να είναι (α) η εφαρμογή μιας γενικότερης μισθολογικής πολιτικής δίκαιης και όχι πελατειακής, και (β) η προσφορά των Πανεπιστημιακών στην κοινωνία, οι απαιτήσεις του λειτουργήματός τους και η υποχρέωση του κράτους να εξασφαλίζει στους δημόσιους λειτουργούς τις απαραίτητες προϋποθέσεις για την απρόσκοπτη επιτέλεση του έργου τους. Έχουμε, λοιπόν, κάθε ηθικό δικαίωμα να αντιδρούμε στο συγκεκριμένο μισθολόγιο.

Υπάρχει, όμως, και η νομική ή συνταγματική πλευρά του θέματος. Το άρθρο 16 του Συντάγματος ορίζει ότι «οι καθηγητές των ανωτάτων εκπαιδευτικών ιδρυμάτων είναι δημόσιοι λειτουργοί». Με τον τρόπο αυτό ο συνταγματικός νομοθέτης εξαίρει τη σημασία της αποστολής και του έργου των πανεπιστημιακών καθηγητών. Ακολουθώντας το γράμμα και το πνεύμα του Συντάγματος ο νόμος 4009/2011 (για τη δομή και τη λειτουργία των ΑΕΙ) προβλέπει ότι «οι αποδοχές των καθηγητών είναι ανάλογες του λειτουργήματος που επιτελούν». Η ολομέλεια του ΣτΕ, στηριγμένη σε αυτές και άλλες αντίστοιχες προβλέψεις, έκρινε το 2014 αντισυνταγματικές τις περικοπές του 2012. Η απόφαση αυτή βέβαια του ΣτΕ ουδέποτε εφαρμόστηκε!

Τι σημαίνει «διαρκής μισθολογική υποβάθμιση»;

Πρόκειται για την καταβράθρωση των μισθών των πανεπιστημιακών δασκάλων που συντελέστηκε την δεκαετία που μας πέρασε σε τέσσερα στάδια (2008, 2010-12, 2014, 2017): (1) Μέχρι το 2007 τα ειδικά μισθολόγια (Πανεπιστημιακών, Δικαστικών, Γιατρών ΕΣΥ και Στρατιωτικών) είχαν συγκρίσιμες μεταξύ τους αποδοχές. Ειδικά το μισθολόγιο των Πανεπιστημιακών συγκρινόταν με αυτό των Δικαστικών. Το 2008 δίνονται αυξήσεις σε όλα τα άλλα ειδικά μισθολόγια, αλλά όχι στους Πανεπιστημιακούς! Στους Δικαστικούς δίνονται αυξήσεις που φτάνουν το 80%! Στους Πανεπιστημιακούς δεν δίνεται καμία αύξηση, αλλά δεν υπάρχει και καμία αντίδραση! (2) Όταν έρχεται πλέον η κρίση, την

περίοδο 2010-12, γίνονται περικοπές οριζόντιες σε όλα τα ειδικά μισθολόγια, χωρίς να λαμβάνεται καθόλου υπόψη αν είχαν δοθεί λίγα χρόνια πριν αυξήσεις ή όχι και σε ποιους! (3) Μετά τις δεύτερες περικοπές του '12, γίνονται προσφυγές στο ΣτΕ, το οποίο αποφαινεται ότι οι περικοπές αυτές είναι αντισυνταγματικές. Η κυβέρνηση συμμορφώνεται με την απόφαση σε ό,τι αφορά στους Δικαστικούς, αλλά δεν κάνει το ίδιο για τους Πανεπιστημιακούς, οι αποδοχές των οποίων δεν επανήλθαν ποτέ στα επίπεδα του '12 – παρά τις δικαστικές αποφάσεις (2014)! (4) Η χαριστική βολή έρχεται με το νέο «ειδικό» μισθολόγιο που ψηφίστηκε τον Μάιο του 2017 και θα αρχίσει τώρα να εφαρμόζεται αναδρομικά από 1/1/17! Ενώ οι πανεπιστημιακοί αναμέναμε, αφελώς, όπως αποδείχτηκε, έστω μικρές συμβολικές αυξήσεις, βρισκόμαστε αντιμέτωποι με νέες μειώσεις! Αυτή είναι, με όση συντομία είναι δυνατή, η ιστορία της επιτυχημένης μισθολογικής υποβάθμισης των Πανεπιστημιακών! Έργο όλων των κυβερνήσεων της τελευταίας δεκαετίας!

Ωραία, όλα αυτά, αλλά δεν πρέπει να πείτε κάτι για τις διάφορες εξωπανεπιστημιακές απασχολήσεις που αποτελούν πηγή εισοδημάτων για τους Πανεπιστημιακούς;

Κατ' αρχήν δεν πρέπει να συνδέεται η όποια συζήτηση για το μισθολόγιο με την ύπαρξη ή μη άλλων ευκαιριών απασχόλησης και άλλων πηγών εισοδημάτων. Στον πανεπιστημιακό δάσκαλο πρέπει να δίνεται η δυνατότητα – και να υπάρχει και η κοινωνική απαίτηση – να είναι αφοσιωμένος στα καθήκοντα που αντιστοιχούν στη θέση του (διδασκικά, ερευνητικά, διοικητικά). Πρέπει να τα ασκεί στο υψηλότερο δυνατό επίπεδο, χωρίς εκπτώσεις, και να αμείβεται βέβαια ανάλογα γι' αυτό. Σε ό,τι αφορά στη δυνατότητα εξωπανεπιστημιακής απασχόλησης παραθέτω αυτούσια την κρίση του ΣτΕ: «η δυνατότητα αυτή είναι απλό ενδεχόμενο που συναρτάται με κάθε συγκεκριμένη περίπτωση πανεπιστημιακού διδασκάλου και την ελεύθερη βούλησή του, διαφέρει δε ριζικώς μεταξύ των διαφόρων επιστημών, κατευθύνσεων και ειδικοτήτων, ούτως ώστε να στερείται οιασδήποτε βεβαιότητας». Το «δια ταύτα» είναι ότι σε μια συζήτηση για το μισθολόγιο δεν μπορεί να γίνεται «επίκληση της εξωπανεπιστημιακής απασχολήσεως των μελών του ΔΕΠ». Το πράγμα κανονικά θα έπρεπε να λειτουργεί αντιστρόφως: οι προβλεπόμενες αποδοχές πρέπει να βρίσκονται σε τέτοιο επίπεδο, ώστε να μην υπάρχει οικονομικό κίνητρο για οποιαδήποτε εξωπανεπιστημιακή απασχόληση.

Πάντως, η πραγματικότητα λέει ότι οι Πανεπιστημιακοί, σε ποσοστό περίπου 85%, ζουν από τον μισθό τους και μόνο.

Τι έχετε να πείτε για τα ερευνητικά προγράμματα που, επίσης, είναι μια άλλη πηγή εισοδήματος;

Σε άλλη ευκαιρία είχαμε πει ότι αυτός είναι ένας μύθος. Το επαναλαμβάνουμε. Η πραγματικότητα είναι ότι τα προγράμματα αυτά (α) είναι ανταγωνιστικά και θα πάρει κάποια από αυτά ένα πολύ μικρό ποσοστό Πανεπιστημιακών (κάτω του 10%), και (β) δεν στοχεύουν στο να αυξήσουν τις αποδοχές των καθηγητών, αλλά στο να προωθήσουν την έρευνα και να απασχολήσουν σε αυτή νέους επιστήμονες, μεταπτυχιακούς φοιτητές, κλπ. Αξίζει, επίσης, να αναφερθεί ότι το μεγαλύτερο μέρος των χρηματοδοτούμενων ευρωπαϊκών προγραμμάτων γίνεται υπό την εποπτεία καθηγητών, οι οποίοι δεν λαμβάνουν καμία αμοιβή (λαμβάνει μόνο το Πανεπιστήμιο ένα ποσοστό της χρηματοδότησης που αντιστοιχεί στο πρόγραμμα) και προσφέρουν την γνώση, την εμπειρία, την προσπάθεια και τον χρόνο τους για να έχουν την ικανοποίηση της επιτυχίας του προγράμματος. Επί της ουσίας, δηλαδή, το ποσοστό των Καθηγητών που ζουν από τον μισθό τους (85%) δεν αλλάζει.

Θα υπάρξει συνέχεια στις κινητοποιήσεις;

Ναι! Αλλά αυτό πλέον δεν εξαρτάται μόνο από εμάς. Είναι κοινή υπόθεση και πιστεύουμε ότι άλλοι Σύλλογοι Μελών ΔΕΠ και η ΠΟΣΔΕΠ θα ενωθούν μαζί μας σε μια δίκαιη και αναγκαία, όσο ποτέ άλλοτε, διεκδίκηση. Την Πέμπτη (25/1/2018) θα έχουμε μια πρώτη τέτοια συνάντηση, για να εξετάσουμε τα επόμενα βήματα.